

СЕКЦІЯ 7 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 330.3;338.22

Корчева В.І.
аспірант

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У КРИЗОВИЙ ТА ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОДИ

У статті розглянуто та проаналізовано основні напрямки бюджетно-податкової політики України протягом фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. та у період після кризи до 2016 бюджетного року. Здійснено порівняння фіскальних інструментів, що були використані зарубіжними країнами та Україною, проведено критичну оцінку національної бюджетно-податкової політики. Обчислено динаміку оптимального рівня оподаткування в Україні та порівняно з фактичними результатами, що дозволило зробити висновки щодо сучасного спрямування національної бюджетно-податкової політики. Використано методи порівняння, наукової абстракції, історичний метод та аналіз, що допомагають глибше розглянути дії фіскальної політичної влади.

Ключові слова: бюджетно-податкова політика, державні витрати, податкове навантаження, Податковий кодекс України, фіскальна експансія, оптимальний рівень оподаткування.

Корчева В.И. БЮДЖЕТНО-НАЛОГОВАЯ ПОЛИТИКА УКРАИНЫ В КРИЗИСНЫЙ И ПОСТКРИЗИСНЫЙ ПЕРИОДЫ

В статье рассмотрены и проанализированы основные направления бюджетно-налоговой политики Украины в течение финансово-экономического кризиса 2008–2009 гг., а также в период после кризиса до 2016 бюджетного года. Осуществлено сравнение фискальных инструментов, которые были использованы зарубежными странами и Украиной, проведена критическая оценка национальной бюджетно-налоговой политики. Вычислена динамика оптимального уровня налогообложения в Украине и произведено ее сравнение с фактическими результатами, что позволило сделать выводы касательно сегодняшнего направления национальной бюджетно-налоговой политики. Используются методы сравнения, научной абстракции, исторический метод и анализ. Данные методы позволяют более глубоко рассмотреть действия властей фискальной политики Украины.

Ключевые слова: бюджетно-налоговая политика, государственные затраты, налоговая нагрузка, Налоговый кодекс Украины, фискальная экспансия, оптимальный уровень налогообложения.

Korcheva V.I. FISCAL POLICY OF UKRAINE DURING CRISIS AND POSTCRISIS PERIOD

The article discusses and analyzes the main directions of fiscal policy in Ukraine during the financial crisis of 2008–2009. And in the aftermath of the crisis to 2016 fiscal year. Comparison of fiscal instruments used by foreign countries and Ukraine, conducted a critical assessment of national fiscal policies. Calculated dynamic optimal level of taxation in Ukraine and compared to actual results, which allowed to draw conclusions about the current direction of national fiscal policies. Methods used comparison of abstraction, historical method and analysis that help to deeply consider the fiscal action of political power.

Keywords: fiscal policy, government spending, tax burden, Tax Code of Ukraine, fiscal expansion, optimal level of taxation.

Постановка проблеми. Україна є молодого державою з нестійкими тенденціями розвитку та має національні особливості фіскального управління економікою. На різних етапах свого розвитку в якості інструментів фіскальної політики країна використовує як податкову політику, так і політику державних видатків. Проте аналіз бюджетно-податкової політики дозволив виокремити низку проблем, що стали на заваді її ефективності, серед яких можна назвати надмірну фіскальну спрямованість, що ставить за мету першочергове наповнення державного бюджету замість підігрівання ділової активності, популізм у діях влади, недосконалість діючого законодавства, нерівномірність податкового навантаження, націленість державних витрат на соціальні потреби, ігнорування інвестиційних та інноваційних проблем тощо. Оцінка оптимального рівня оподаткування в Україні виокремила також проблему надмірного обсягу податкових пільг та податкового навантаження тих суб'єктів економіки, хто не підпадає під дію тих самих пільг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інформаційну базу дослідження представлено науковими працями українських економістів та експертів, а також статистичними даними Комітету статистики

України, Міністерства фінансів України та докладів Всесвітнього банку Doing Business. Так, національні дослідники Бесєдін В. [2] та Дишлева А. [4] аналізували заходи бюджетно-податкової політики та її наслідки під час фінансово-економічної кризи, Жаліло Я., Покришка Д., Белінська Я. [5] розглядали фіскальні інструменти у період економічного зростання України після кризи 2008–2009 рр. Українські економісти Валігула В. [3], Мірошник В. [8], Молдован О. [9] досліджували бюджетно-податкові реформи України, а Кушнірчук Ю. [7] проводив оцінку рівня податкового навантаження національної економіки.

Мета статті полягає в аналізі бюджетно-податкових заходів України у період фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. та у період після кризи, виділенні наслідків даної політики, її слабких сторін та недоліків для подальшого надання рекомендацій та удосконалення ефективності фіскальної політики країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зростання економіки України, що відбувалося протягом 2000–2008 рр., незважаючи на всі позитивні тенденції, мало ознаки порушення макроекономічної рівноваги, оскільки таке зростання не було зумовлене

стабільними довгостроковими факторами. Економічний ріст відбувався не в якості результату системних внутрішніх реформ, а як наслідок впливу сприятливих чинників короткострокового характеру як зовнішнього, так і внутрішнього походження.

Окремої уваги потребує аналіз бюджетно-податкової політики у період 2008–2009 рр. Антикризисні програми уряду України в цілому мали бути спрямовані на жорстку фіскальну політику та боротьбу з інфляцією. Але на практиці бюджетно-податкова політика України у 2008–2009 рр. мала фіскальну спрямованість та була зорієнтована на наповнення державного бюджету, навіть за рахунок актуалізації дестимулюючих наслідків для економіки. Різке скорочення ВВП, падіння товарообігу, погіршення фінансових результатів діяльності підприємств і зниження доходів населення спровокували різке звуження доходної бази бюджету. Попри нагальну необхідність оптимізувати видатки, сконцентрувавши ресурси лише на пріоритетних напрямках, уряд у 2009 р. поставив перед собою досить широкий перелік завдань: зберегти і навіть підвищити рівень соціального захисту населення, розширити субсидії окремим галузям економіки, рекапіталізувати банківську систему, розширити капітальні інвестиції.

Фінансування заходів у рамках кожного напрямку потребувало додаткового обсягу бюджетних коштів. Водночас в умовах охолодження ділової активності складним завданням стало збереження фінансової бази держави принаймні на рівні

попередніх періодів. Для мобілізації фінансових ресурсів Кабінет міністрів використовував низку суперечливих інструментів, які дали можливість збільшити доходи бюджету, проте посилили фіскальний тиск на економіку, що призвело до поглиблення спаду [7, с. 10]:

1. Підвищення розміру ставок податків. Протягом 2009 р. за ініціативою уряду парламент прийняв шість законів, що підвищували податки та збори (обов'язкові платежі). Водночас варто відзначити, що в досить складних умовах уряд уникав збільшення прямого податкового навантаження на вітчизняний бізнес, змістивши об'єкт оподаткування на споживання.

2. Розширення бази оподаткування за рахунок активізації боротьби з мінімізацією оподаткування та посилення роботи зі стягнення нарахованої, але не сплаченої частини податкових зобов'язань. Найбільшою складовою останньої є податковий борг, формування якого часто є наслідком не стільки неплатоспроможності підприємства, скільки його бажання безоплатного користування бюджетним фінансовим ресурсом. Окрім того, уряд проводив досить активну політику з метою перекривання схем, які дозволяли бізнесу звужувати базу оподаткування та зменшувати розмір нарахованих податків.

3. Вилучення до бюджету частини фінансових ресурсів підприємств шляхом затримки з відшкодуванням ПДВ та авансових стягнень податків, передусім податку на прибуток.

Таблиця 1

Антикризисні фіскальні заходи України у 2008–2009 рр.

2008	2009
Підтримувати жорстку фіскальну політику, доки реальне зростання не досягне сталих темпів; установити дефіцит бюджету на рівні не більше 2,5% від ВВП.	Підтримувати жорстку фіскальну політику; скоротити підвищення зарплати та соціальної допомоги. Забезпечити неінфляційні джерела фінансування бюджетного дефіциту.
Покращати прогнозованість та спростити формулу розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів.	Відстрочити на два роки заплановане вирівнювання мінімальної заробітної плати. Консолідувати бюджет.
Здійснювати координацію капітального бюджетування.	Поступово скасувати адресні доходи шляхом інтеграції Загального та Спеціального фондів у державному бюджеті.
Розробити та запровадити середньострокову стратегію управління для зменшення впливу ризиків.	Знизити рівень поточних витрат у структурі бюджету. Упровадити механізми середньострокового планування бюджету. Удосконалити механізм місцевих запозичень.
Покращати управління інвестиціями та проектами.	Зменшити обсяги бюджетних субсидій. Запровадити проектне планування та зміцнити оцінку капітальних проектів. Забезпечити формування Стабілізаційного фонду.

Джерело: побудовано автором за даними «Рекомендацій щодо економічних та інституціональних реформ 2009»

Таблиця 2

Антикризисні заходи національних урядів окремих країн світу та України

Захід	Країни, що його застосували	Використання в Україні
Зниження ставки ПДВ	Велика Британія	-
Звільнення або зменшення податку на прибуток	Франція, США, Велика Британія, Німеччина, Російська Федерація, Канада, Індонезія, Південна Корея	-
Розвиток енерго- та екотехнологій, енергетичні кредити	Японія, Німеччина, США, Франція, Китай, Канада, Велика Британія	Частково (через податкові пільги)
Зниження податків для малого та середнього бізнесу	Російська Федерація, США, Франція, Чилі	-
Зростання акцизного збору на алкоголь та тютюнові вироби	Велика Британія	Так
Зростання внесків на страхування для робітників та роботодавців	Велика Британія	Так
Зростання податків на доходи для багатих громадян	Велика Британія	-
Податкові пільги для експортерів, зниження експортного мита	Китай, Російська Федерація	-
Спеціалізовані програми розвитку регіонів	Російська Федерація, Китай, Японія	-

Джерело: складено автором на основі [9]

Якщо перші два напрями роботи зі збільшення доходів бюджету були достатньо обґрунтованими, то зростання авансових переplat за ключовими податками, різке збільшення обсягу невідшкодованого ПДВ, намагання уряду максимально обмежити право на податковий кредит є інструментами вилучення з підприємств більшого обсягу коштів, ніж вони мали сплатити до бюджету за результатами своєї діяльності протягом відповідного бюджетного періоду.

Така податкова політика дозволила профінансувати соціальні статті бюджету, проте стала чинником охолодження ділової активності корпоративного сектору. Таким чином, українська податкова система не лише втратила динамізм якісного розвитку, а й продукувала ризики для макроекономічної стабільності.

Варто зазначити, що у рамках антикризової програми з 2008 р. був створений стабілізаційний фонд державного бюджету згідно із Законом України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» [7, с. 24]. Але в реальності кошти стабілізаційного фонду використовувались не як механізм стабілізації циклічних коливань в економіці, а як фінансовий механізм забезпечення покриття дефіциту бюджету України [7]. З цього можна зробити висновок, що фактично створений стабілізаційний фонд виконує функції вже існуючого резервного фонду Кабінету Міністрів України.

Для оцінки ефективності антикризових заходів України цікавим буде проведення порівняльного аналізу між заходами, що були здійснені національною економікою та країнами світу (табл. 2).

Як можна побачити з табл. 2, уряд України використав такі заходи, як розвиток енерго- та екологічних технологій (через дію податкових пільг), зростання акцизного збору на алкоголь та тютюнові вибори, зростання внесків на страхування робітників та роботодавців, що частково допомогло наповненню державного бюджету. Проте опір зовсім не було зроблено ані на зниження податкових ставок (у тому числі для малого та середнього бізнесу), ані на розвиток регіонів, ані на зниження експортного мита для стимулювання зовнішньої активності національної економіки.

У 2010–2011 рр. в Україні на тлі позитивної макроекономічної динаміки та грошової і валютно-фінансової стабільності сформувалася тенденція до подолання дисбалансів між доходами та видатками в системі державних фінансів. Передусім цього вдалося досягнути за рахунок відчутного збільшення доходів бюджету. Основним чинником зростання дохідної бази зведеного бюджету став значний ріст податкових надходжень за рахунок загальноекономічного піднесення, підвищення ставок податків та податкового контролю. Наслідком податкової експансії стало відчутне збільшення податкового навантаження на економіку. Така тенденція відчутно дисонує з завданнями зменшення податкового тиску, які поставлені в рамках стратегії модернізації економіки. У видатковій політиці 2010–2011 рр. спостерігалася низка наступних суттєвих тенденцій: різке зменшення динаміки зростання видатків; приведення динаміки соціальних видатків до можливостей економіки, збільшення обсягу інвестиційних витрат, оптимізація кількості бюджетних програм.

Але попри певні позитивні зрушення, варто відмітити і низку проблем, які знайшли прояв у фінансовій політиці протягом 2010–2011 рр.:

1. Ігнорування норм Бюджетного кодексу. У 2011 р. завдяки понадплановому зростанню доходів уряд ініціював збільшення державних видатків. Додаткові ресурси були спрямовані на збільшення соціальних виплат. Водночас, відповідно до Бюджетного кодексу, понадпланові надходження уряд зобов'язаний спрямовувати лише на реалізацію пріоритетних інвестиційних програм або здійснення заходів, пов'язаних з проведенням соціальних реформ.

2. Відсутність ефективних змін у питанні реформування сфери видатків. Завдяки проведенню податкової реформи уряд помітно підвищив фіскальну ефективність податкової системи. У 2010–2011 рр. податкові надходження до бюджету зростають швидше, ніж динаміка номінального ВВП. Проте проблеми використання бюджетних ресурсів були не менш значними.

3. Невирішеність питання щодо підвищення ефективності інвестиційних видатків бюджету. Передусім це стосується національних інфраструктурних проєктів, фінансування яких розпорешено між різними фондами. Діюча модель продемонструвала свою практичну неефективність. Видатки на поточну діяльність та інвестиційні видатки потребують різних підходів і методології оцінки ефективності їх використання та контролю їх освоєння. Досить перспективною в даному контексті є концепція двох бюджетів, яка передбачає концентрацію державних інвестицій на національні проєкти в єдиному фонді.

4. Слабкий контроль цільового використання коштів.

Починаючи з 2012 р. в Україні спостерігається сповільнення темпів росту у промисловому виробництві, що є передумовою економічного спаду. Зростання долі ПДВ у структурі податкових надходжень у 2012–2014 рр. до 53,4–55% [12] свідчить про підвищення ролі податкового регулювання в системі бюджетного регулювання. За даними Міністерства доходів і зборів України, збільшення частки ПДВ відбувається за рахунок зменшення підприємницької заборгованості щодо ПДВ та скорочення податку на додану вартість з увезених на територію України товарів, що приводить до зростання надходжень та виведення значної частини ПДВ з тіні. На другому місці – податок на прибуток підприємств – 16,0% – 17,4%, на третьому – акцизний податок, що говорить про те, що найбільш контрольованою сферою економіки зі сторони держави є кінцеве споживання, а не сфери виробництва та розподілу.

З 01 січня 2014 р. вступили у дію зміни до Податкового кодексу України. Зниження ставки ПДВ з 20 до 17% Кабінет Міністрів вирішив відтермінувати, а ставку податку на прибуток підприємств було знижено до 18% замість запланованих 16%.

Протягом 2012–2015 рр. відбувається постійне зростання видатків бюджету, а сама бюджетна структура була дещо змінена у зв'язку з воєнними діями на сході країни. Так, наприклад, усі соціальні функції держави – охорона здоров'я, надання освітніх послуг, підтримка ЖКГ, культура та освіта – поставлені у другорядне становище. Натомість збільшені видатки на обслуговування боргу, репресивні функції з охорони правопорядку (структури МВД, СБУ, прокуратури та ін.) та оборонну сферу. У 2015 р. витрати на оборонний комплекс мають зрости на 62% – до 44,4 млрд. грн., або до 8% від загальних видатків (для порівняння: у 2015 р. Японія виділила 5,2% свого бюджету на оборону, США – 13%) [8]. При цьому на фінансування Міністерства оборони виділяють 39,7

млрд. грн. проти 26,5 та 13,9 млрд. грн. у 2014 і 2013 рр. відповідно. У цю суму не входять додаткові трансфери на проведення АТО, які парламент виділяє окремими рішеннями. Також бюджет на 2015 р. передбачає фінансування Міністерства освіти в сумі 49,3 млрд. грн., Міністерства охорони здоров'я України (загальнодержавні витрати) – 43,6 млрд. грн., що навіть сукупно менше обсягу видатків на обслуговування державного боргу – 93 млрд. грн. [12]. Така політика перманентного збільшення валового боргу держави без структурних змін в економіці призводить до зростання несумірного боргового тягаря для майбутніх поколінь.

В Україні вже понад десять років головним завданням реформування податкової політики є зниження податкового навантаження на економіку. Його виконання забезпечувалося як на основі зниження податкових ставок (переглянуто ставки ПДВ, податку на прибуток підприємств, податку із доходів фізичних осіб, нарахувань на фонд заробітної плати до соціальних фондів), так і на основі змін у механізмі обчислення і справляння податків, основними з яких були:

- розширення кола витрат, що дозволяється відносити на валові (за рахунок витрат на формування банківськими і небанківськими фінансовими установами страхових резервів; підвищення нормативу витрат на гарантійний ремонт; коштів, добровільно перерахованих установам науки, культури, неприбутковим організаціям; 50% витрат на придбання пально-мастильних матеріалів для легкових автомобілів, збільшення суми витрат на поліпшення основних фондів, тощо);

- підвищення норм амортизації;

- надання права всім, а не лише новоствореним, підприємствам переносити збитки на наступні податкові періоди;

- зниження ставок податків на прибуток, перехід з прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб на пропорційну.

Вітчизняні науковці, які здійснюють пошук оптимальних меж податкового навантаження [7], стверджують, що неможливо точно визначити межі загального рівня оподаткування економіки. Хоча, досліджуючи взаємозв'язки та взаємовпливи структури податків та надходжень до бюджету з розвитком економіки країни, можна виокремити певні тенденції, які допоможуть уникнути негативних наслідків при розвитку національного господарства.

Надмірний рівень оподаткування може негативно впливати на інвестиційний клімат України. Майже всі експерти, які займаються оцінкою інвестиційного клімату нашої країни, вважають, що він є несприятливим, оскільки оподаткування реального сектору економіки надто обтяжливе. Воно пригнічує процеси економічного відтворення, а підприємництво може працювати рентабельно, як правило, лише за умови приховування частини своїх доходів від оподаткування.

Розглянемо успіхи України у рейтинговій шкалі «Ведення бізнесу-2015» [13]. У дослідженні розглядаються такі податки: податок на прибуток, відрахування до соціального фонду, податок на майно, податок на дивіденди, податок на приріст капіталу, податок на фінансові угоди тощо. Щоб виміряти податки та відрахування, які сплачує середня компанія, а також оцінити складність податкової системи країни, проводять ситуаційні дослідження фінансової звітності за останній рік. Експерти в кожній окремій країні підраховували розмір податків та відрахувань, а також зібрали інформацію про час-

тоту перевірок компаній податковими службами. За даними звіту «Ведення бізнесу-2015», Україна займає 96-е місце (проти 112-го у попередньому році). Таке поліпшення відбулось, зокрема, за рахунок категорії «оподаткування» (кількість податків та зборів в країні скоротилась з 22 до дев'яти, зменшився розмір ЄСВ та основних податків) та категорії «реєстрація власності».

Індикатором, що дозволяє дослідити ефективність діючої податкової системи, є оцінка оптимального рівня оподаткування. Цей показник визначається за допомогою формули:

$$PO_0 = \frac{(ВЗБ - НН - ДК - ОТ - ЦФ) + (ВФСС - ПВ)}{ВВП - П}, \quad (1)$$

де PO_0 – оптимальний рівень оподаткування; ВЗБ – видатки зведеного бюджету; НН – неподаткові надходження; ДК – доходи від операцій з капіталом; ОТ – офіційні трансфери; ЦФ – доходи цільових фондів; ВФСС – видатки фондів соціального страхування; ПВ – перевищення видатків над внесками до фондів соціального страхування; ВВП – валовий внутрішній продукт; П – обсяг пільг.

Як бачимо з рис. 1, в Україні є тенденція переваги оптимального рівня оподаткування над фактичним. Виключення становить кризовий період 2007–2009 рр., коли фактичний рівень оподаткування зростає, а оптимальний «обвалюється».

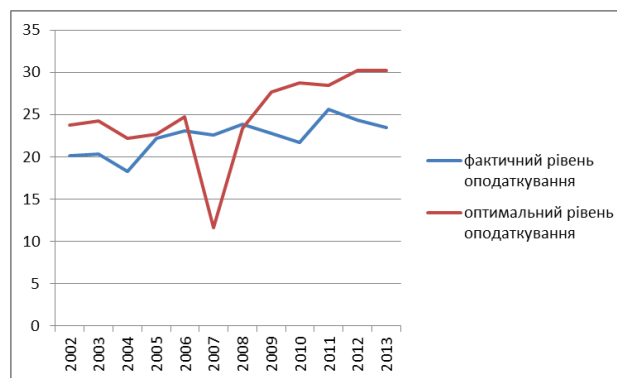

Рис. 1. Динаміка фактичного та оптимального рівня оподаткування в Україні у 2002-2013 рр.

Така перевага оптимального рівня над фактичним є свідченням наявності великої кількості податкових пільг, високого рівня дефіциту бюджету та надмірного податкового навантаження суб'єктів оподаткування, хто не підлягає під дію податкових пільг. Якщо протягом 2002–2005 рр. така різниця підтримувалась на стабільному рівні, у 2005–2007 рр. – зменшилась практично до співпадання, то після кризових 2008–2009 рр. різниця між оптимальним та фактичним рівнями прийняла тенденцію до зростання.

Висновки. Бюджетно-податкова політика України за часів фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. та у період після кризи не відрізнялася системністю. Незважаючи на те що основні бюджетні індикатори, такі як бюджетний дефіцит та розмір державного боргу, ще залишаються у задовільних рамках, є значні бюджетні дисбаланси у самій бюджетній структурі. Зокрема, проблемою залишається сильна залежність доходів країни від податкової складової. Податковий тягар в останні роки значно перемистився на фізичних осіб, тоді як державні витрати на соціальну сферу скоротились. У зв'язку з воєнними діями на сході країни та політичними конфлік-

тами ускладнилась проблема статистичної звітності, що перешкоджає прозорому аналізу бюджетно-податкової політики країни. Податкові реформи позитивно вплинули на рейтинг країни у «Веденні бізнесу-2015», а сам податковий тягар значно зменшився, але точність оцінки останнього є недостовірною, оскільки при обчисленні податкового коефіцієнта наявне неврахування суми витрат, пов'язаних із адміністрацією податків, а також значний тіньовий сектор.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бездітко Ю.М. Співвідношення прямих і непрямих податків в податковій політиці України / Ю.М. Бездітко // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2010. – № 1(2). – С. 60–63.
2. Беседін В. Податкові заходи нейтралізації негативних наслідків фінансово-економічної кризи / В. Беседін // Фінанси України. – 2009. – № 4. – С. 180.
3. Валігула В. Соціально-економічне підґрунтя ефективності податкових реформ / В. Валігула // Вісник ТНЕУ. – 2009. – № 1. – С. 180.
4. Дишлева А. Антикризисна бюджетна політика України в контексті зарубіжного досвіду / А. Дишлева // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. – 2010. – № 119. – С. 22–25.
5. Післякризовий розвиток України: засади стратегії модернізації / Я. Жаліло, Д. Покришка, Я. Белінська. – К. : НІСД, 2011. – 66 с.
6. Крисоватий А.І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори : [монографія] / А.І. Крисоватий, В.А. Валігура. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 248 с.
7. Кушнірчук Ю. Оптимізація рівня фіскального навантаження з метою економічного забезпечення держави / Ю. Кушнірчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.11. – С. 161–169.
8. Мірошник В. Податкова реформа в Україні в контексті євроінтеграції / В. Мірошник // Наукові праці КНТУ. – 2010. – № 17. – С. 8.
9. Молдован О., Шевченко О. Пріоритети реформування податкової політики України: як перейти від фіскалізму до стимулювання ділової активності? / О. Молдован, О. Шевченко. – К. : НІСД, 2010. – 80 с.
10. Ривак О. Бюджетно-податкова політика в Україні за роки економічного зростання та в період кризи / О. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 3. – С. 238–247.
11. Рудь О. Оцінка податкових систем у структурі міжнародних індексів конкурентоспроможності економіки / О. Рудь // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 3(13). – С. 48–53.
12. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minfin.gov.ua>.
13. Doing Business 2008–2015 [Electronic resource]. – Access mode : <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreconomies/ukraine/>.

УДК 336.713

Костогрыз В.Г.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи
Черкаського навчально-наукового інституту
Університету банківської справи*

ІННОВАЦІЇ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню інноваційних концепцій ведення банківського бізнесу банків з іноземним капіталом. Визначено особливості присутності банків з іноземним капіталом у банківській системі України за 2006–2015 рр. З'ясовано вплив банків з іноземним капіталом на інноваційний розвиток вітчизняної банківської системи.

Ключові слова: банк з іноземним капіталом, іноземний банк, іноземний інвестор, банківські інновації, продуктивні інновації, дистрибуційні інновації.

Костогрыз В.Г. ИННОВАЦИИ БАНКОВ С ИНОСТРАННЫМ КАПИТАЛОМ В БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЕ УКРАИНЫ

Статья посвящена исследованию инновационных концепций ведения банковского бизнеса банков с иностранным капиталом. Определены особенности присутствия банков с иностранным капиталом в банковской системе Украины за 2006–2015 гг. Выяснено влияние банков с иностранным капиталом на инновационное развитие отечественной банковской системы.

Ключевые слова: банк с иностранным капиталом, иностранный банк, иностранный инвестор, банковские инновации, продуктивные инновации, дистрибуторские инновации.

Kostogryz V.G. INNOVATIONS OF BANKS WITH FOREIGN CAPITAL IN THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

In this article we deal with the investigation of the innovation concepts of the banking business of banks with foreign capital. We determined the features of the presence of banks with foreign capital in the banking system of Ukraine during 2006–2015. The influence of banks with foreign capital on the innovation development of the domestic banking system was cleared up.

Keywords: bank with foreign capital, foreign bank, foreign investor, banking innovations, product innovations, distribution innovations.

Постановка проблеми. Прихід на український ринок фінансових послуг банків з іноземним капіталом не лише характерна особливість сучасного етапу розвитку банківської системи держави, а й прояв на теренах України тенденції подальшої глобалізації фінансових ринків. Із входженням до банківської системи України банків з іноземним капіталом відбулося швидке впровадження передових технологій банківської діяльності, що поряд з позитивними змінами ведення банківського бізнесу несе загрози зниження конкурентоспроможності вітчизняних

банківських установ. Саме тому питання, пов'язані з дослідженням використання інноваційних концепцій банківської діяльності, та вплив банків з іноземним капіталом на інноваційний розвиток вітчизняної банківської системи набувають особливої актуальності та потребують постійних досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості виходу іноземного капіталу на банківський ринок України досліджувалися багатьма вітчизняними економістами та науковцями. Вагомий внесок у розвиток даної проблематики зробили О. Кіреєв,